

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/67792,Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemiecka-24-marca-.html>
26.05.2024, 11:48

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - 24 marca 2019

24 marca po raz drugi będziemy obchodzić święto państwowe - Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Tego dnia minie 75 lat od zamordowania przez Niemców bohaterkiej rodziny Ulmów oraz ukrywanych przez nich Żydów

Z inicjatywy Prezydenta RP Andrzeja Dudy 24 marca ustanowiony został Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Jak zapisano w treści ustawy - „w hołdzie Obywatelom Polskim - bohaterom, którzy w akcie heroicznej odwagi, niebywałego męstwa, współczucia i solidarności międzyludzkiej, wierni najwyższym wartościom etycznym, nakazom chrześcijańskiego miłosierdzia oraz etosowi suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej, ratowali swoich żydowskich bliźnich od Zagłady zaplanowanej i realizowanej przez niemieckich okupantów”.

Święto jest wyrazem czci dla wszystkich Polaków, którzy, okazując miłosierdzie i współczucie, pomagali Żydom systematycznie mordowanym przez niemieckich oprawców. Różnie motywowali swe czyny - miłością bliźniego, nauką Kościoła, obywatelskim obowiązkiem czy zwykłą ludzką przyzwoitością. Niezależnie od tego każdy przejaw pomocy świadczonej ukrywającym się Żydom był wyrazem największego heroizmu, zważywszy na grożącą za to karę śmierci, ustanowioną przez Niemców na terenie okupowanej przez nich Polski.

Data 24 marca, jest symboliczna, tego dnia w 1944 roku dokonano egzekucji na rodzinie

Ulmów. Niemiecka żandarmeria zamordowała wówczas Józefa Ulmę, jego ciężarną żonę Wiktorię i sześcioro ich małoletnich dzieci oraz ośmioro ukrywanych przez nich Żydów: Gołdę Grünfeld, Leę Didner z córeczką oraz Saula Goldmana i jego czterech synów.

W 1995 r. Józefowi i Wiktorii Ulmom nadano pośmiertnie tytuł Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata. W 2010 r. prezydent Lech Kaczyński odznaczył ich Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a 17 marca 2016 r. otwarte zostało w Markowej, na Podkarpaciu, pierwsze w Polsce Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów z Markowej. Trwa proces beatyfikacyjny Całej Rodziny.

W związku z Narodowym Dniem Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Rzeszowie organizuje wiele wydarzeń:

- **21 marca 2019 r.** godz. 13.00 w Centrum Edukacyjnym im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” przy ul. Marszałkowsk 21/25 w Warszawie, dr hab. Elżbieta Rączy z IPN Oddział w Rzeszowie weźmie udział w **otwarcu wystawy „Czynny świadczą o człowieku” - Polacy udzielający pomocy Żydom podczas Holocaustu na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej.**
- **22 marca 2019 r.** godz. 11.10 -11.35, Sala Kolumnowa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie - **prelekcja historyczna** Michała Kalisza z OBBH IPN Rzeszów **pt. „Rodzina Ulmów - Samarytanie z Markowej”** podczas konferencji popularnonaukowej z okazji XV Narodowego Dnia Życia pt. „Rodzina pierwszą szkołą życia”
- **22 marca 2019 r.** godz. 9.30 Mała Aula Uniwersytetu Rzeszowskiego, ul. Rejtana 16 C. **Finał konkursu plastycznego „Zagłada Żydów i pozytywne postawy wobec nich w czasie II wojny światowej”** organizowany przez OBEN IPN Rzeszów dla uczniów szkół średnich
 - Prowadzenie dr hab. prof. UR Wacława Wierzbieniec
 - Referat z prezentacją multimedialną s. Elżbieta Ślemp ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi domu w Samborze nt. „Sprawiedliwi z Sambora”
 - Deklamacja wierszy o Polakach ratujących Żydów w getcie samborskim autorstwa s. Katarzyny Skoczylas ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi przez uczennice ze szkoły podstawowej z Sambora: Julię Bucę – wiersz „Ochronka” i Krystynę Szczerbę – wiersz „Sanki”
 - Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego zorganizowanego przez IPN Oddział w Rzeszowie dla młodzieży z rzeszowskich szkół nt. „Zagłada Żydów i pomoc udzielana przez Polaków żydowskim sąsiadom”
 - Wręczenie nagród
 - Prezentacja wystawy pokonkursowych prac plastycznych na Uniwersytecie Rzeszowskim, hol główny w budynku UR, ul. Rejtana 16 C

● **Pokazy filmu „Paszporty Paragwaju”**

- Rzeszów – 25 marca 2019 r., godz. 16.30, sala konferencyjna IPN Oddział Rzeszów, ul. Szopena 23 w Rzeszowie
- Sanok – 26 marca 2019 r., godz. 10.00, godz. 16.30 (dwa pokazy), sala gobelinowa w Muzeum Historycznym w Sanoku, ul. Zamkowa 2 w Sanoku
- Rzeszów – 28 marca 2019 r., godz. 10.40, Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II Sióstr Prezentek, ul. ks. Jałowego w Rzeszowie
- Rzeszów – 9 kwietnia 2019 r., godz. 18.00, pokaz organizowany w ramach cyklu „Filmowy wtorek z IPN w Kinie Zorza”, ul. 3 Maja 28 w Rzeszowie